

програм перекваліфікації, гармонізація законодавства з міжнародними стандартами.

Література

1. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20 грудня 1991 р. № 2011-ХІІ. Редакція від 25 серпня 2024 р. - Відомості Верховної Ради України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12>

2. Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового та начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів від 28.02.2022 р. № 168-2022-п, Редакція від 21.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2022-%D0%BF#Text>

3. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254. База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Федорчук Даниїл Олександрович,

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
факультету історії та археології Національного університету
«Острозька академія», м. Острог*

ГЕНОЦИДНА РИТОРИКА РОСІЙСЬКОГО РЕЖИМУ

Ця тема є дуже важливою в умовах сучасної російсько-української війни, адже вона показує, як мова ненависті переходить у реальні дії. Також вона розкриває, як російська пропаганда та жорсткі закони можуть мати небезпечні наслідки. Багато агресивних дій російської армії та правових рішень окупаційної влади не отримали б такої підтримки, якби не попередня ідеологічна обробка населення. Росія завдяки сильній пропаганді змогла переконати не лише своїх

громадян, але й тих, хто перебував у її інформаційному полі, що війна проти України є виправданою. Вивчення цієї теми важливе не лише для розуміння сучасної російської пропаганди і її витоків, а й для розробки механізмів протидії інформаційній агресії та фіксації використання росіянами інструментів психологічного впливу на людське сприйняття реальності, що зрештою, привело до чисельних воєнних злочинів. Ретельний аналіз російського законодавства, публічних заяв Путіна і представників влади РФ, російських шкільних підручників з історії створить цілісну картину геноцидної риторики.

Нормативно-правові акти РФ, що спрямовані проти українства. Російська Федерація, як і її історичні попередники, протягом свого існування послідовно використовує законодавчі механізми для обмеження прав українців, придушення їхньої національної ідентичності та знищення культурної самобутності. Нормативно-правові акти РФ, спрямовані проти українства, охоплюють різні сфери – від мовної політики і переслідувань громадських активістів і заборони українських організацій, до легітимізації і трибуналу над українськими полоненими. Ці закони та постанови не лише легітимізують репресії проти українців у самій Росії, а й відіграють важливу роль у виправданні агресії проти України. Війна суттєво вплинула на права людей, зокрема на охорону здоров'я, освіту, житло, харчування та доступ до води. Найбільше постраждали діти, яких примусово депортували до Росії або на тимчасово окуповані території. Це переважно неповнолітні, що втратили батьків, були розлучені з ними під час бойових дій або знаходилися в закладах догляду. Станом на сьогодні відомо про понад 16 тисяч депортованих українських дітей. Багато з них перебувають у російських дитячих будинках або незаконно усиновлені, зазнаючи фізичного та психологічного насильства без можливості зв'язку з рідними. Росія змінює їхні імена, документи та видає їм російські паспорти, що ускладнює повернення. [1] Російське законодавство передбачає покарання за зв'язки з іноземними та міжнародними неурядовими організаціями, які в РФ визнані «небажаними». Відповідно до ст. 20.33 Кодексу про адміністративні правопорушення

РФ, участь у таких організаціях карається штрафами. Ст. 284.1 Кримінального кодексу РФ передбачає суворіші санкції, зокрема штрафи, обов'язкові роботи або ув'язнення за організацію їхньої діяльності. [2]

Агресивна риторика представників влади та державних медіа. Риторика представників російської влади та контрольованих державних медіа відіграє ключову роль у формуванні суспільної думки та виправданні агресивної політики Кремля щодо України. Використовуючи методи дезінформації, маніпуляцій та мови ворожнечі, офіційні особи РФ і пропагандистські медіа систематично розпалюють ненависть до українців, заперечують право України на існування як незалежної держави та створюють хибне уявлення про війну як «історичну необхідність» чи «визвольну місію». Росія щороку витрачає понад 1 мільярд доларів на пропаганду, а у 2025 році цей бюджет зріс до 1,4 мільярда доларів. Це сприяє масовому поширенню пропагандистських меседжів, зокрема через провідні російські медіа, які адаптують риторику під різні аудиторії. Основний акцент робиться на дегуманізації українських чоловіків, яких у пропагандистських матеріалах зображують «нацистами, гвалтівниками, аморальними злочинцями». Вони постійно фігурують у кримінальній хроніці як злочинці та загроза суспільству, що закріплює ворожнечу. Російські пропагандистські ЗМІ цілеспрямовано формують образ ворога з українських чоловіків, зображуючи їх як агресивних, жорстоких та аморальних. У матеріалах їх постійно називають «нацистами», «гвалтівниками», «звірями» або «псами», щоб дегуманізувати та викликати ненависть. [3]

Російські підручники з історії: школа ненависті та українофобства. Освітня політика є одним із найпотужніших інструментів формування світогляду суспільства, бо саме з виховання зростаючих поколінь починається нація. У випадку сучасної Російської Федерації історична освіта стала засобом легітимації імперських амбіцій, пропаганди та розпалювання ненависті до України та Заходу. Російські шкільні підручники з історії, особливо після 2014 року, демонструють тенденцію до спотворення фактів, за

рахунок цього спалювання історичного тла та вплітання радикальної ідеології в освітній процес. Внаслідок такого вчення формується культура ворожнечі серед дітей (до прикладу, завдяки спеціальним заняттям, які називаються «Разговоры о важном»), яка потенційно виправдовує військові злочини. Окрім цього, на окупованих територіях росіяни також впроваджують відповідні пропагандистські заходи, активно займаючись зросійщенням українського населення. Путінська історична політика спрямована на виправдання авторитарного режиму через активний захист імперського минулого Росії. Кремль приховує репресивні методи асиміляції неросійських етносів, натомість використовує пропаганду про «дружній» характер своєї політики. Зовнішня історична риторика обґрунтовує ці імперські амбіції через концепцію «російського світу». Не зважаючи на явний праворадикальний характер російської ідеології, в ній вбачається вплив Радянського Союзу, як головної рольової моделі цього політичного курсу. [4]

Література

1. Пашковська Ю. Процес депортації українських дітей до Росії. *Законодавство України: погляд молодих правників: Матеріали щорічної Всеукраїнської наукової студентської конференції (5-6 травня 2023 року)*. Івано-Франківськ, 2023. С. 152.
2. Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки. Геноцидна риторика російського режиму. Київ, 2023. С. 8-10
3. Демонізація, проституція та геноцидна риторика: як пропагандисти створюють образ українців у росмедіа. Інститут масової інформації. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/demonizatsiya-prostyutsiya-ta-genotsyidna-rytoryka-yak-propagandysty-stvoryuyut-obraz-ukrayintsiv-v-i65195>
4. Яремчук В. Україна у шкільній історії путінської Росії (до 2021 р.). *Український історичний журнал*. 2023. № 3. С. 179.